

Danielpa Qillqan — Pisqaqa

Qanchis chunka wata

Jeff Pippenger

2023-11-29

Joaquimqa Judá suyupa qhipa kimsa reyninkunamanta ñawpaqnin karqan, hinaspa Babilonia runakuna payta atipaptinku, ura ladopi kaq reinoqpaq qanchis chunka watayuq esclavitud qallarikurqan. Chay qanchis chunka wataqa reqsichin tiempo periodota maypin Babilonia, Bibliapi profeciapa ñawpaq reino, kamachinqa karqan. Isaías libroq iskay chunka kimsayoq capítuloqa, Tiro llaqtapa wayna warmi qanchis chunka simbólico watakunapaq qunqakusaq karqan, chaykunataqa profeciapi huk reypa p’unchayninkuna hina sut’inchasqa karqan. Bibliapi profeciapiqa reyqa huk reinom, hinaspa Bibliapi profeciapa sapaq reinoq p’unchayninkuna, mayqinchus qanchis chunka wataman chayarqan, chayqa Babiloniam karqan.

Chay historiapi, Tiro llaqta qaran warmi, papadota rikuchiq, qonqakusqa kanqa. Qanchis chunka simbólico watakuna tukukuyninpi, payqa yuyarisqa kanqa hinaspa lloqsispa kay pachapi llaqa qhapaq suyukunawan qaran warmi huchata ruwanqa. Espíritu nisqapi qaran warmi huchaqa iglesiawan estadowan mana allin, mana kamachisqa huñunakuymín. Chay simbólico qanchis chunka watakuna tukukuyninpi, papadotaqa Naciones Unidas nisqawan huñunakuymán yaykunqa, chaytaqa Tiro llaqta qaran warmi simbólico qanchis chunka watakuna tukukuyninpi qaran warmi huchata ruwasqan llaqa reykunawan rikuchin. Chay simbólico qanchis chunka watakuna ukhupi kamachiq suyuqa Estados Unidos nisqanmi, iskay waqrawan kay allpa animalmi.

Danielpa huk ñiqinmanta pichqa ñiqinkama capítulokunaqa Babiloniapa qanchis chunka watankunapa historianta sut’inchanku, chayrayku chay capítulokunaqa allpa animalpa iskay waqrangkunapa historianta qhawachinku. Tawañiqin chaymanta pichqañiqin capítulokunaqa Babiloniapa ñawpaq kaq hinallataq qhepa kaq reyninkunata reqsichinku, hinaspa iskayninku kuskaga allpa animalpa historiantawan iskay waqrangkunatapas reqsichinku. Iskay waqrangkunapa, hinaspa kikin allpa animalpa juicio-ninqa ñawpaq reytawan qhepa reyta juzgasqankupi qhawachisqa kachkan. Nabucodonosorpa juicio-ninqa “qanchis tiempon” qarqosqa kay karqan, chaypiqa purun animal hina tiyasa iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka punchawkuna q’achumanta chaymanta sullk’amantawan karupi karqan. Belsasarpa juicio-ninqa pirqapi qelqasqa karqan, hinaspa iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka yupaywan kikinchasqa karqan; chaynapi reqsichispa allpa animalpa juicio-ninwan iskay waqrangkunapa juicio-ninpas Levítico iskay chunka suqta ñiqipi “qanchis tiempon” nisqawan qhawachisqa kasqanta. Kayqa iskay reynikunapa testigonkuman hina sayasqa kachkan, hinaspa iskay testigokunaqa ñawpaq kaqtawan qhepa kaqtam qhawachinku.

Qanchis “tiempos” nisqaqa Adventismopaq mitk’achakuy rumi hinam, chayrayku manam reqsikuyta atinchu, sut’ita chaypi kashaqtinpas—rikuyta munasqankunapaq. Chayqa nacionpa (Babilonia) qanchis chunka watakuna kamachisqan taripaypa unanchanmi, hinallataq qanchis chunka simbólico watakuna kamachiq reinoq taripaypa unanchanmi. William Millerqa Levítico

iskay chunka suqta qanchis “tiempos” nisqanmanta yuyayniyta qhawarichispa, Daniel tawa capítulo ukhupi Nabucodonosorpa iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka p’unchaykunata uywa hina kawsasqanta huk profético testigo hinam apaykacharqa, Levítico iskay chunka suqtapi qanchis “tiempos” nisqanta sayachinapaq. Qanchis “tiempos” nisqaqa Zacarías tawa capítulo ukhupi iskaynintaqmi: cimientopa rumi, hinaspa umalliq rumi. Jesusqa, Hermana Whiteqa, Isaíasqa, Pedroqa ima, chayta reqsichinku esquinaq umanman tukukuq rumi hina. Chayqa Bibliamanta profecía coronachisqa doctrina nisqanmi, ichaqa kinsaq angelpa willakuqninkumanta kasqankuta rimakuqkunapaqqa, ancha mana rikuy atisqa hinam kachkan.

Daniel qillqap ñawpaq suqta kapitunkunata qhawariyta qallarispaqa, ancha allinmi reqsinanchikqa, qallariyninmantapacha “qanchis kutikuna” nisqaqa reqsichisqa kasqanta. Jehoiakimta Babilonia atipaykuptinqa, qanchis chunka watayuq prisionman apasqa kayqa qallarikurqan. Crónicas qillqaqa sut’inchán imaraykuchus paykunaqa qanchis chunka watakunapaq prisionman apasqa karqanku.

Sedeqíasqa iskay chunka hukniyuq watayuq karqan reyniyta qallarisa, hinallataq chunka hukniyuq wata Jerusalénpi reynirqan. Payqa Señor Diosninpa ñawpaqenpi mana allin kaqta ruwarqan, manataqmi profeta Jeremíasqa ñawpaqenpi pisi kayman churakurqanchu, paymi Señorpa siminmanta rimasharqan. Hinallataq rey Nabucodonosorpa contranpi hatarirqan, paymi Diospa sutimpi jurachisqa karqan; ichaqa kunkanta sinchiyachirqan, sonqontañataq rumiyayachirqan Israelpa Señor Diosninman kutirinanmanta. Aswanpas sacerdotekunapa llapa umalliqninkuna, runakunapas, ancha achka huchallikurqanku mana judío runakunapa llapa millay ruwayninkunaman hina; chaymi Señorpa wasinta, paypa Jerusalénpi sapaqchasqa wasinta, qhelliychirqanku. Señor, ñawpaq taytankunapa Diosnin, kachamuspa willakuqninkunawan paykunaman tutamanta pacha yapaykacha kacharqan; llaqtanmanpas tiyananmanpas kuyapayakusqanrayku. Ichaqa paykunaqa Diospa kachamusqankunata asipayarqanku, siminkunata pisipacharqanku, profetankunatapas millayta tratayarqanku, chaykama Señorpa phiñakuynin llaqtanpa contranpi hatarimun kama, mana ima hampi kanan kama. Chayrayku paykunapa contranman Caldeokunapa reyninta hamuchirqan; paymi waynakunata espadawan wañuchirqan santuarionkupa wasinpi, manataqmi kuyapayakurqanchu wayna qharita, sipasta, machuta, ni watayuqmanta kumuykukuqta; llapantataq makinman entregasqa karqanku. Diospa wasinmanta llapa mankakunata, hatunkunata huch’uykunata, Señorpa wasinpa qollqekunata, reyninpa qollqenkunata, kurakankunap qollqenkunatapas, llapantataq Babiloniaman apakurqan. Hinaspataq Diospa wasinta ruhayachirqanku, Jerusalénpa perqanta thuñichirqanku, llapa palacionninkunatapas ninawan ruhayachirqanku, llapa sumaqaq mankankunatapas chinkachirqanku. Espadamanta qispisqakunataqa Babiloniaman apachirqan; chaypitaq paypa, churinkunapapas yanapakuqnin kanku karqanku Persia suyuq gobiernonnin kama. Chayqa Jeremíasqa siminmanta Señorpa rimaynin hunt’akunampaqmi karqan, hallp’a samanman punchawninkunata kuskanman kutichinan kama; ch’usaqla kasqa llapa p’unchawninkunapi samasqa karqan, qanchis chunka watata hunt’achinanpaq. Kunantaq Persia suyupa rey Cirospa ñawpaq wata reyninpi, Jeremíasqa siminmanta Señorpa rimaynin hunt’akunampaq, Señorqa Persia suyupa rey Cirospa sonqonta kuyuchirqan, hinapin llapa reynonpi willakuyta willachirqan, qillqasqatawanpas nirqan: Kayhinata nin Persia suyupa rey Cirospa: Hanaq pacha Dios Señorqa kay pachapi llapa reynakunata noqaman qoywan; paytaq kamachiwarqan Judápi kaq

Jerusalénpi paypaq huk wasita sayarichinaypaq. Pitaq qankunamanta llapa llaqtanmanta kaq? Señor Diosnin paywan kachun, hinaspa wicharichun. 2 Crónicas 36:11–23.

Qanchis chunka watakuna watukuypi karqanku Jeremiaspa siminta hunt'anankupaq: “allpa samarisqan punchawninkunata kusikunanpaq, ch'usaqyachisqa kashaspaqa samarisqan punchawninta waqaycharqa.” Diospa Siminpiqa huklla pasajellam kashan, ñuqanchik kay Crónicaspi citaq versículomanta hukmanta, maypichus allpapa “kusikuy” nisqan samarisqan punchawninkunawan rimakun. Chay pasajekaq Levitico qelqapa iskay chunka pichqa kaq, iskay chunka suqta kaq kapitukunapin kashan. Iskay chunka pichqa kaq kapituloqa yachachin imaynatas allpata saqenapaq samarisqan samayninta kusikunampaq, iskay chunka suqta kaq kapitulunataq sut'inchin “qanchis kuti” ñak'ariy t'aqaqa imamantas hamunman, pactopi chay kamachikuykuna mana kasukusqa kaptinqa.

Jehoiakimpa qispiy chay prisionman apasqa kaypa qallariyninta señalan, chaymi Danielpa isqon ñiqin kapitulonpi Moisespa “maldicionninta” hinaspa “juramentonta” nisqanpa huknin elemento kan. Danielqa “qanchis kuti” nisqa maldicionta allinta entienderqa; isqon ñiqin kapitulonpim testimoniota qon, Jeremíaspa qanchis chunka watayuq profecíanta yachaywan estudiasqanrayku, Diospa llaqtan Babiloniapi imayna watakuna esclavitudpi kanankuta entienderqa nispa.

Paypaq wata wata kamachikuyninpa ñawpaq watañinpi, ñuqa Daniel, qillqakunamanta entiendirqani watakunapa yupayninta, chaymanta Señorpa simin hamusqanta Jeremías profetaman, Jerusalén llaqta ch'usaqyachisqa kasqanpi qanchis chunka watakunata hunt'achinanpaq. Daniel 9:2.

Danielqa qanchis chunka watakunata “librokunamanta” entienderqa, mana Jeremiaspa librullanmantachu. Huk libro pay entienderqanqa Moisespa qelqasqankunam, imaraykuchus mañakuyninpi reqsichin chay qanchis chunka wata esclavitup “maldicion” nisqaqa Moisespa “juramento” nisqan kasqanta. Danielpa qanchis t'aqa p'isqa nisqapi, “juramento” hina tikrasqa simiqa, Levitico iskay chunka suqtayuqpi “qanchis kutita” hina tikrasqa kikin simim. Judá suyupa Babiloniapi qanchis chunka wata cautiveriopí kasqanqa “qanchis kutita” nisqa maldicionpa hunt'akuynin karqa, imatapas mayqin kunan pacha teologoq rimarunman chayta mana qhawaspalla. P'unchaw hina sut'inmi, ichaqa qhawanykipaq munanki chayqa.

Hinaspan Señorqa Moisésa Sinaí urqupi rimarqan, nispa: Israelpa churinkunaman rimapay, hinaspa paykunata niy: Qankuna yaykuspá kay hallp'aman ñoqaqa qankunaman qoni, chayqa hallp'apas Señorpaq samana p'unchayta waqaychanqa. Soqta watakuna chakra yuyaykita tarpunkim, hinaspa soqta watakuna uvas chakra yuyaykita rutunkim, hinaspa rurunta huñunkim; ichaqa qanchis watapi hallp'apaqmi kanqa hunt'asqa samay sabado, Señorpaq sabado. Ama chakra yuyaykita tarpuychu, amataq uvas chakra yuyaykita rutuychu. Cosechaykimanta kkillanmanta wiñaqta ama allaychu, nitaj mana rutusqa uvas yuyaykimanta uvasta huñuychu; imaraykuchus chayqa hallp'apaq samay wata kachkan. Hallp'apa sabadonqa qankunapaq mikhunam kanqa: qampaq, kamachiyki runapaq, warmi kamachiykipaq, mink'asqa runaykipaq, qampaqwan tiyaq wakcha runapaqpas, uywaykikunapaqpas, hallp'aykipi kaq sallqa uywakunapaqpas; llapa mirayninqa paykunapaq mikhuna kanqa. Qamqa qampaq yupanki qanchis wata-sabadokunata, qanchis kuti qanchis watata; chay

qanchis wata-sabadokunapaq yupasqaqa qampaq kanqa tawa chunka isqun watakuna. Chaymantataq jubileo waqra cornétata waqachinki qanchis killaq chunka p'unchayninpi; pampachakuy p'unchaypi waqra cornétata waqachinkichik llapa hallp'aykichikpi. Levítico 25:1–9.

Allpuni qhawariyqa kananmi kay allpata samachiy nisqa kamachikuykunapi, qanchis muyuykuna suqta watakunapi allpata llamk'aspa huk watata allpata samachinapaq saquespa purinqa tawa chunka isqon watakama, chaypi jubileo kananpaq, qanchis watayuq qanchis muyuykunapa hunt'asqanta reqsichispa. Aswan ancha allin qhawarinapaq kaqmi kay: jubileopa pututun waqachisqa kananmi Pampachakuy P'unchaypi; chayhinaqa reqsichinmi, anti-típico Pampachakuy P'unchay 22 octubre 1844 watapi qallarisqanrayku, chaypacha jubileopa pututun, “qanchis kuti” muyuyta rikch'achiq, waqachisqa kananpaq kasqanta. “Qanchis kuti” nisqa, Manasés 677 BC watapi Babiloniaman apasqa kasqanpacha qallarisa, iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka watakunata sut'incharqan, chaykunataq anti-típico Pampachakuy P'unchaypi tukukuq. Kay t'inkisqataqa mana qhawariyta munasqallankum qispichinqa. “Qanchis kuti” muyuqqa iskay waranqa kimsa pachak watakunawan t'inkisqanmi.

Levítico iskay chunka phichqayuqqa ñawpaq isqun versiculokunapi kachkaq pactokunapa yachachikuynin ukhupiq, Diospa Siminpi p'unchaw huk wata kasqan kamachiy paq aswan sunqunman chayaq rikuchiyqa kashan nisqata qhawariypas ancha importante-mi. Teologokunaqa, Babiloniapa vinonwan uywakunata machasqa hina waqaychanankupaq wikch'uykusqanku q'ewe willakuykunapa mikhunata, nisqankum: iskay chunka suqta qhapaqpi kachkaq “qanchis kuti” taripayqa, hebreo simipi “qanchis kuti” nispa tikrasqa simipa ima niyninmanta pantasqa unanchaymi. Chay rimayqa mana chiqaqchu. Chay simipa hebreo niyninqa, hunt'asqa sut'inchaynin ukhupipuni yupay hina churaypaq chaninta apamun; ichaqa paykunap pantasqa rimayninkuqa, kikinkupa hebreo gramáticapa yachayniyoq kasqankuta willakuspa, pantasqa ñawpaq yuyayman sayachisqa, chinkachiqman pusayllam.

Pusaq iskay chunka suqtañiqpi “qanchis kutikama” nisqawan rikuchisqa taripayqa, chay qillqasqa ñawpaq qhapaq rimaypa contexto-ninraykum reqsisqa, manam wakin kunan p'unchay teólogo-kuna hebreo simita q'iwispa. William Millerqa mana imapas hebreo simimanta willakuywanmi chay tukuyta yuyarirqa, hinaspa inspiración nisqaqa paypa hamutayninta allin kasqanta sut'incharqa. Angelkunam paypa hamutayninta pusarqaku pusaq iskay chunka suqtañiqpa contexto-ninman hina, maypichus “qanchis kutikama” nisqa taripay kashan, manam hebreo simiman hinachu.

Ishkay chunka phisqa kaq qillqap contextonmi maypichus rimanasimanta kamachiykuna reqsichisqa kachkan; hinaspa ishkay chunka suqta kaq qillqaqa prometesqa saminchayta qun chay rimanasimanta kamachiykunata waqaychasqankumanta, chaymanta qhipatataq reqsichin imatachus Daniel sutichan “Moisespa maldicionninta”, chay kamachiykunata mana kasukusqankumanta.

Kay qillqaqa chimpapaqa Bibliapi willakuykunapi p'unchaw huk wata kasqan kamachiypa yuyayninmanta. Levítico iskay chunka phisqa qillqapi qallariy versiculokuna sut'inchanku Bibliapi willakuykunapi huk p'unchawqa huk watata rikch'achisqanta. Éxodo qillqapi, Moisés sut'ita

reqsichin qanchis kaq p'unchawpa samana sábadu, runapaq hinaspa uywapaq, chaymanta qanchis kaq watapa samana sábadu allpapaq kasqan tinkuyninta.

Qanchis watakunata hallp'aykita tarpunku, hinaspa rurunankunata huñunki; ichaqa qanchis kaq watapi samachinki, saqiykunkitaq ch'inlla kaqta, llaqtaykimanta wakcha runakuna mikhunankupaq; hinaspa paykuna saqisqankuta chakra uywakuna mikhunqaku. Chhaynallataq ruwanki uvas chakraykiwan, olivo sach'achakraykiwanpas. Soqta p'unchaykunapi llamk'aykita ruranki, ichaqa qanchis kaq p'unchaypi samanki; bueyyki, asnoyki samanapaq, sirvienta warmiykimanta churipas, huk llaqtamanta hamuqpas kallpachakuspa musuqyachikunankupaq. Éxodo 23:10–12.

Kimsa versokunapi ukhunata riqsikunmanmi runakunapaq uywakunapaqpas samay p'unchawqa allpapaq huk wata samaywan kikinchasqa kasqanta. Levítico qhelqepam iskay chunka phisqa kaq kapitulum, ñawpaq phisqa versokunapi, tariykunmi Éxodo qhelqepam iskay chunka kaq kapitulum, pusaqmanta chunka hukniyuqkama versokunapi Sabadupa kamachisqanwan kikin gramatikapa sayayninta.

Hinaspanataq Tayta Diosqa Moisésman Sinaí urqupi, nispa: Israelpa churinkunaman rimay, hinaspa paykunata niy: Qankuna hayk'achus chayamunkichik ñoqaqa qankunaman qosqay allpaman, chaymi allpapaq Tayta Diospaq samana p'unchayta waqaychanqa. Soqta watata chakraikita tarpunkiman, hinaspa soqta watata uvas chakraikita llank'ankiman, chaypa rurunta tantankiman; ichaqa qanchis kaq watapim allpapas hunt'asqa samayniyuq samana kanqa, Tayta Diospaq samana: ama chakraikita tarpuychu, amataq uvas chakraikita llank'aychu. Cosechaykimanta kikinmanta wiñaqtaqa ama rutuychu, mana llank'asqa uyaykipa racimunkunatapas ama huñuychu; imaraykuchus chayqa allpap samaynin wata kasqanrayku. Levítico 25:1–5.

Yuyarina samana punchawta yuyarispayki, ch'uya kananapaq. Soqta punchawkuna llamk'anki, llaqa ruwanasniykita ruwanki. Qanchis ñiqin punchawqa, Señor Diosniykipa sabadunmi; chaypiqa ama ima llamk'aytapas ruwankichu, qanpas, churiykipas, ususiypas, qhari yanapayniypas, warmi yanapayniypas, uywaykikunapas, punkuykikunapi kaq wakcha runapas. Señorqa soqta punchawpi hanaq pachatapas, kay pachatapas, lamar qochatapas, llaqa chaykunapi kaqkunatapas ruwarqan; qanchis ñiqin punchawpitaq samarqun. Chayraykun Señorqa sabadu punchawta saminchaykurqan, ch'uyaqchasqataq karqan. Éxodo 20:8–11.

Iskay kamachikuykuna sábadu p'unchaymanta, iskaynintin kуска, Leviticus iskay chunka phisqayumanta iskay chunka suqtayuqkama qillqasqapa contexto-ninta reqsichin. Churakuspa huk siq'ipi huk siq'i hawanpi, willakun: “suqta p'unchaymi llamk'anki, llaqa rurasqaykita ruwanki”, hinallataq “suqta watata tarp'unkim chakraikita, suqta watata uvas chakraikita kuchunki, hinaspa rurunta pallqanki.” “Qanchis kaq p'unchayqa Señor Diosniykipa sábadu p'unchayninmi”, hinaspa “qanchis kaq wataqa hallp'apa samay sábadu kanqa, Señorpaq sábadu”.

Iskay simikuna, iskaynin kamachikuykunapi “qanchis kaq” nispa tikrasqa kaqkuna—runakunapa samana p'unchawnin kaptinpas, hallp'apa samana p'unchawnin kaptinpas—kikin hebreo simim, chaymi Levítico iskay chunka suqtayuq kapitulopi “qanchis kuti” nispa tikrasqa kashan. Levítico iskay chunka pichqayuq, iskay chunka suqtayuq kapitulukunaq contexto-ninqa churasqa kashan

Bibliapi willakuy profetico ukhupi kay kamachiypi: huk p'unchawqa huk watawan tantachisqa kan. Chay hina ancha allin yachayniyuqmi ñawpaq rimaymanta profetico kamachiypas.

Kay iskay capítulo-kunapi ñawpaqta rimarisqaqa p'unchaw wata-paq nisqa kamachiymi. William Miller-taqa Gabrielwan huk angelkunawan pusarisqanku, Leviticoq “qanchis kuti” nisqanta iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka wataq unanchaqnin kasqanta reqsinanpaq; chayqa llapan hinantinpi tupaqmi capítulo-kunapa contexto-ninwan, chaymantaqa p'unchaw wata-paq kamachiymi, mayqenchus capítulo iskay chunka pichqapi ñawpaq pichqa versículo-kunapi qhawachisqa kachkan.

Crónicas qillqaq runa imarayku Babiloniaqa kuska uraqpi kaq Judá qhapaq suyu-ta prisionman apakunanpaq saqtasqa karqa nispas riqsichispa, nirqan chayqa hallp'a samana sábado-ninta kusikuywan chaskinanpaqmi karqa. Diospa Simiypi hallp'a samana-ta kusikuywan chaskisqanta sut'ita riqsichiq huklla lugarqa Levítico qillqaq ishka chunka phisqayuq, ishka chunka suqta yuq capitulokunapim tarikun. Babilonia qanchis chunka watakuna kamachisqanqa, Biblia profeciapi ñawpaq kaq qhapaq suyu hina, manam kay pachapi animal de la tierra sutiyaqta Biblia profeciapi soqta kaq qhapaq suyu hina kamachinanpaq simbólicoq watakunallatachu rikuchin, aswanpas chay qanchis chunka watakunaqa Moisésqa maldiciónninpi “qanchis kuti” nisqaman chiqap sut'inchaymi.

Danielpa soqta ñiqin capítulo-kunapi rikuchisqa profeciakunata yachayta qallarispaqa, ancha allin yachananchikmi “qanchis kutikama” ñisqa maldición, hinallataq “qanchis kutikama” ñisqa bendiciónpas, chay sapa capitulokunapa huk elementon kasqanta.

Yuyarinapaqmi hinallataq ancha allin yuyaychayqa, qanchis wataq qanchis muyuyninmanta kaq muyuyqa Jubileo waqra waqachisqanwanmi señalasqa kachkan qanchis killapa chunka kaq p'unchayninpi, chaymi pampachakuy p'unchay. Kay cheqaq kayqa “qanchis kuti” nisqata huñunaykun Daniel qhelqapa pusaj kaq rakhipayninpi, chunka tawayuq kaq ch'iqapi, iskay waranqa kimsa pachak p'unchaykunawan. Hinallataqmi ancha allin yuyarinapaq, profético wataga kimsa pachak soqta chunka p'unchayniyuqmi, hinaspa kimsa pachak soqta chunka p'unchaykunata yapaspa, yapaspalla, “qanchis kuti”paq, iskay waranqa pisqa pachak iskay chunka p'unchaykunamanmi chayan.

Danielqa liwrukunapi yachaqtinqa Jeremías sutiyoq willakusqan watakunapa yupayninta, payqa qallarisqa huk mañakuyta, chaypi llapa imakunata rimarispas, imaynan huchamanta kutirikuypa kutichikuynin kasqanta reqsichin, Diospa llaqtan hayk'aqpas rikch'arispas yachakunanpaq awqapa hallp'anpi prësukuna kasqankuta. Danielpa Levítico iskay chunka suqtañiqin mañakuyninpa tukukuyninpi, Gabriel rikurirqan Danielman yuyayta qunanpaq chay rikuyta, mayqinta pay “uyarisqa” karqan, iskay waranqa kimsa pachak p'unchaykunapa rikuynta. Gabriel qallariqmi Danielman willaspa qanchis chunka semanakuna “churasqa” kasqankuta Danielpa llaqtanpaq.

Qanchis chunka semanakunam kamachisqa kanku llaqtaykimanta, llaqtayki santo llaqtamantapas, huchallikuyta tukuchinapaq, huchakunapa tukukuyninta ruranapaq, mana allin ruraypaq allinyachiyta ruranapaq, wiñaypaq chanin kayta yaykuchinapaq, mosoq rikuyta hinallataq willakuyta sellanapaq, aswan Santo kaqta hawinapaq. Daniel 9:24.

Kaypi qillqasqa “determined” nisqaman tikrasqa simiq “kuchusqa” ninmi, chayrayku kayqa nin: qanchis chunka semanakuna iskay waranqa kimsa pachak p’unchaykunamanta kuchusqa kananpaqmi karqan. Kimsa kaq kamachiy 457 BC watapi qallarispa, Danielpa llaqtanqa qanchis chunka profético semanakunata prueba pacha hina kanankupaqmi hap’inaku. Qanchis chunka profético semanakunaqa tawa pachak isqun chunka watawan kikinmi. Kimsa kaq kamachiymanta tawa pachak isqun chunka watakuna qhipaman, ñawpaq Israelqa Estebanta 34 watapi rumikunawan wañuchinqaku, hinaspaq Diosmanta llapa hinantinpi rakisqañam kanqaku.

Kimsa kamachikuykunamanta ñawpaq kaptin prisionpi apasqa kayqa, pusaq chunka chunka watayuq “probationary” pacha qallariyninta reqsichiq tawa pachak isqon chunka watakunapaq, qanchis chunka wata karqan. Chay qanchis chunka watakunaqa karqan allpapa samana sábado-kunanta kusikunapaq, ñawpaq Israel mana hayk’aq hunt’asqanrayku. Allpapaq qanchis chunka wata sábado samanakunaqa hamurqan tawa pachak isqon chunka watakunamanta (utaq qanchis chunka semanakuna watakunamanta) Moisespa juramentonman hatarikuq rebelionrayku.

Tawa pachak isqun chunka watakuna rebelakuywan Levítico iskay chunka phisqayoq pactoman contrapi karqanmi, allpapa samayninta kusikunapaq qanchis chunka wata presokasqa kayta rurachinankupaq. Chay qanchis chunka wata presokasqa kayqa kimsa kamachikuykunaman pusarqan, chaykunataq ñawpaq Israelpa huknin tawa pachak isqun chunka wata pruebayuq tiempota señalarqan. Chayhinaqa rikunchik iskay pruebayuq pacha-kunata, sapa huknin tawa pachak isqun chunka watayuqta. Chay kimsa kamachikuykunaqa kimsa angelkunapa willakuyninkunata tipifican, ñawpaqninmi 1798 watapi chayarqan, “qanchis kutikama” nisqa ñawpaq indignaciónpa tukukuyninpi, chinchaysuyu qhapaq ayllupa. Kimsak ñiqin angelqa iskay waranqa kimsa pachak watakunamanta qhipamanmi kimsak ñiqin kamachiymanta, octubre killapa 22 p’unchayninpi, 1844 watapi, chayarqan; chaypitaq “indignaciónpa qhipa tukukuynin”pas chayarqan.

Ñawpaq piñakuypa tukukuyninmanta qhipa piñakuypa tukukuyninkama tawa chunka suqta watakuna ukhupi, Jesúsqa Millerita templopa cimientonta churarqan, chay cimientopa rumiqa karqan “qanchis kuti.” Chay rumiqa qallariypi Adventismopaq huk cimientopa rumin kananpaq karqan (manachá chayqa urmachiq rumi kanman karqan), hinallataq tukuyinpi Adventismopaq umalliq rumiwan wichq’aq tukuchana rumin kananpaq karqan (manachá chayqa aya pampana rumi kanman karqan). Kimsa kamachikuykuna, mayqenkunachus 1798manta 1844kama historiapi kimsa angelkunapa willakuyninkuna chayamuyta rikuchinku, chaykunallataq Daniel qillqap ñawpaq kimsa capitulonkutapas rikuchinku.

Qatiq qelqakunaq suqta ñawpaq p’anqankunata qhawaqta qallarisun hamuq artículo.

“Danielpa hinaspa Apocalipsispa librunkuna aswan allinta entiendisqa kaptin, creyentekunaqa llapanmanta hukniray religiónpi kawsayta experienciankaku... Huk imapas Apocalipsis yachaymanta sut’ita entiendisqa kanqa—Dioswan paypa llaqtan runakunawan tinkisqanqa ancha qaylla, sut’i hinaspa mana iskayrayaypaqmi.” The Faith I Live By, 345.